

KERESETSTATISZTIKA

- A keresetek alakulása – hasonlóan a fogyasztói árakhoz –, a lakosság körülményeit jelentősen befolyásoló tényező, számos hazai és nemzetközi szervezet, illetve a közvélemény érdeklődésének a középpontjában áll.
- Az adatfelvételek havi, negyedéves, és éves gyakorisággal történnek, a munkaerőköltség valamennyi elemét felmérve, így a munkajövedelmet, a szociális költségeket, az oktatás-képzés költségeit és egyéb költségelemeket.
- 2019-től a KSH keresetstatisztikai adat-előállítása jelentős átalakításra került, az adatok forrása a kérdőíves adatfelvételek helyett alapvetően adminisztratív adatforrás lett.
- A kereseti adatok új adminisztratív adatforrása a NAV-hoz beküldött járulékbeküldések, a KSH ennek adataiból 2019-től több, és újabb mutatók számítását tudja elvégezni, így többek között az öt fő alatti vállalkozásokra vonatkozó adatok is számíthatóvá váltak.
- A 2019 előtti és a 2019 utáni adatok a módszertani váltás miatt csak korlátozottan hasonlíthatók össze.

A Képviselői Információs Szolgálat Infojegyzete a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) által készített keresetstatisztikák módszertanait járja körbe, ismertette többek között a hazai és nemzetközi keresetstatisztikák történetét és jellemzőit.

A keresetstatisztika célja, felhasználói és fontosabb jogszabályai

A [KSH keresetstatisztikájának célja](#) a Magyarországon regisztrált, működő vállalkozások, nonprofit szervezetek, költségvetési szervezetek betöltött álláshelyeire vonatkozóan a keresetek, az egyéb munkajövedelmek, illetve a szervezet tevékenységében részt vevők létszámának és ledolgozott munkaóráinak a bemutatása. A statisztikák forrását több adatfelvétel alapozza meg, az [Országos Statisztikai Adatfelvételi Programban](#) (OSAP) meghatározottak szerint.

A bérekre és keresetekre vonatkozó adatgyűjtések **a hazai és a különböző nemzetközi szervek információs igényei miatt** szükségesek, többek között például a keresetek szerkezetére, egyes kereset-elemek arányára, vagy az iskolai végzettség szerinti adatok megismerése céljából. Az adatok többek között a foglalkozások, a korcsoportok szerinti kereset-átlagok számítása miatt is lényegesek. A statisztika legfontosabb felhasználói az egyes kormányzati szervek, a [Magyar Nemzeti Bank](#), az [Eurostat](#), az [ENSZ Munkaügyi Szervezete](#) (ILO), az [OECD](#), a Nemzetközi Valutaalap (IMF), a különböző kutatóintézetek, egyetemek, illetve a lakosság és a média szereplői.

A statisztikai tevékenységre és ezen belül a keresetstatisztikai adatfelvételre vonatkozó hazai jogi szabályozás közül a [2016. évi CLV. törvény a hivatalos statisztikáról](#), a végrehajtásáról szóló [184/2017. \(VII.5.\) kormányrendelet](#) és az ún. OSAP-rendelet ([388/2017. \(XII.13.\) Korm. rendelet](#)) a meghatározó. Utóbbi meghatározza, hogy adott évben melyik adatfelvétel, milyen adatkörök mentén kerül elrendelésre.

A keresetstatisztikákra vonatkozó európai uniós jogszabályok tekintetében a következők a legfontosabbak: a keresetekkel kapcsolatos alapvető fogalom-meghatározásokat a [1738/2005/EK rendelet](#) tartalmazza. A rövid-távú (havi, negyedéves) mutatók és az éves teljesítménystatisztika adatfelvételének szabályozását a [2019/2152 Európai Parlament és a Tanács \(EU\) rendelete](#), illetve a [2020/1197 bizottsági végrehajtási rendelet](#) tartalmazza. A keresetszerkezeti és munkaerőköltség statisztika az [530/1999/EK](#) tanácsi rendeleten, a [1738/2005/EK](#) rendeleten, illetve a [698/2006/EK](#) rendeleten alapul.

**FŐBB FOGALMAK, AZ ADAT-
FELVÉTELEK JELLEMZŐI**

A keresetek adatainak gyűjtése **az alkalmazásban állók** (a munkáltatóval munkavégzésre irányuló jogviszonyban álló, munkaszerződése, munkavégzésre irányuló megállapodása alapján havi átlagban, munkadíj ellenében legalább 60 munkaóra teljesítésére kötelezett/kötelezhető) alábbi adatköreit érinti:

- **bruttó keresetek:** a személyi jövedelemadó és a társadalombiztosítási járulékot tartalmazó alapbér és egyéb kereseti elemek (bérpótlék, prémium, jutalom) összege),
- **bruttó rendszeres keresetek:** a bruttó kereset és az ún. nem rendszeres kereseti elemek különbsége,
- **egyéb bruttó munkajövedelmek:** a munkavégzéssel kapcsolatos, kereseten felüli javadalmazás, például lakhatási költségtérítés, jubileumi jutalom,
- **nettó keresetek:** a bruttó keresetből a személyi jövedelemadó és a társadalombiztosítási járulék levonásával számított adat.

A keresetek legtágabb adatköre a **munkaerőköltség**, amely az élők munkája igénybevételéhez kapcsolódó összes, a munkavállalót közvetlenül vagy közvetetten érintő javadalmazásokat jelenti (munkajövedelem, szociális költségek, oktatás-képzés költségei, egyéb költségek).

Az adatfelvételek

- **évközi** (havi, negyedéves),
- **éves**,
- **keresetszerkezeti**, illetve
- **munkaerő-költség**

adatok begyűjtését jelentik.

Az **évközi**, illetve **éves** kereseti adatfelvétel 2019-ig a munkaügyi adatgyűjtések részét jelentették. 1997-ig az adatszolgáltatói kör többször módosult, majd az éves felvétel 1998-tól, az évközi felvételek pedig 1999-től az öt és több főt foglalkoztató vállalkozásokra, a nonprofit szervezetek egy meghatározott körére,

illetve a költségvetési szervekre terjedt ki.

A **keresetszerkezeti** adatfelvétel 1986-tól létezik Magyarországon, ez az ún. az egyéni bérek és keresetek (röviden: [Bértarifa-felvétel](#)) adatgyűjtés. Az adatfelvételt 2019-ig az OSAP-rendeletnek felelően a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter által irányított [Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat](#) (NFSZ) illetve a jogelődje hajtotta végre, 2019-ben a KSH fejezetébe került át. A statisztika két forrást használ: egyrészt a vállalkozások, nonprofit szervezetek a 1405. számon, a költségvetési szervek a 1668. számon nyilvántartott adatfelvétel adatait szolgáltatják a KSH felé. Az adatok az adott év októberi besorolás szerinti bérekre vonatkoznak.

Az éves gyakoriságú **munkaerőköltség felvétel** vonatkozási köre négyévente a legalább öt főt foglalkoztató vállalkozások, költségvetési intézmények teljes köre, valamint a foglalkoztatás szempontjából jelentős nonprofit szervezetek. A köztes években a vállalkozások közül a legalább ötven főt foglalkoztatókat kérdezik meg. A szélesebb vonatkozási körrel rendelkező adatgyűjtés négyévenkénti ismétlődése az Európai Unió által elrendelt munkaerőköltség-felvétel periodicitását követi.

Az **Európai Unió** a munkaerőköltség statisztikákra 1992-től, a keresetszerkezeti statisztikára vonatkozóan 2002-től írja elő a harmonizált (azonos módszertan, tartalom, illetve vonatkozási kör) adatgyűjtést, amelyet kötelezően kell végrehajtania az egyes tagországoknak. A mutatókat négy évenként az ún. [Labour Cost Survey](#), illetve [Structure of Earnings Survey \(SES\)](#) adatszolgáltatás keretén belül küldik ki a tagországok. Az Eurostat által publikált adatok vonatkozási köre minden ország esetén a legalább 10 főt foglalkoztató szervezetek. Legutóbbi adatok az Eurostat oldalán a [keresetszerkezeti adatok](#) esetén 2018-ra, a [munkaerőköltség adatai](#) esetén 2020-ra érhetőek el. A keresetszerkezeti adatokat a 2022-es bázis év, illetve a reprezentatív hónap adatára vonatkozóan a statisztikákat továbbító hivataloknak 2024 június végéig kell megküldeni az Eurostat részére.

AZ ADATFELVÉTELEK JELLEMZŐI

A felvételek a vállalkozások, a non-profit szervezetek, valamint a költségvetési intézmények adatait egyaránt tartalmazzák.

2019 előtt az évközi és éves kereseti adatok a vállalkozások és a non-profit szervezetek esetén kérdőíves adatfelvételtől származtak. A vállalkozások esetén a kisebb létszámúak (5–49 fős) közül mintavétel történt, a nagyobb – 50 vagy több főt – foglalkoztatók teljeskörűen megkérdezésre kerültek. A nonprofit szervezetek közül a foglalkoztatás szempontjából jelentősebb szervezeteket kérdezték meg. A kijelölt szervezetek számára az adatszolgáltatás kötelező, amelyet elektronikus formában teljesítettek. A költségvetési szervezetekre vonatkozóan teljes körű volt a statisztika: az adatok forrása 2015-től adminisztratív adat, a Magyar Államkincstár (MÁK) által vezetett központosított illetmény-számfejtő rendszer adatai.

A keresetstatisztika évközi és éves adatfelvételének teljes megvalósulása 90% körül alakult, a nem-válaszolás, illetve a lefedettség hiánya nem rontották jelentősen a pontosságot.

2019-től az évközi és az éves adatok adminisztratív forrásból származnak a vállalkozások és a nonprofit szervezetekre vonatkozóan egyaránt. Az adatok forrása a Nemzeti Adó és Vámhivatalhoz (NAV) benyújtott ún. járulékbevallások adatai. A mintavételre így nincs szükség, és az adatok létszámkorláttól függetlenül az összes vállalkozásra és minden non-profit szervezetre rendelkezésre állnak. A járulékbevallásokból ki nem nyerhető adatok (pl. nem rendszeres keresetek) esetén a KSH becslést alkalmaz, illetve negyedéves gyakoriságú kérdőíves adatfelvételt hajt végre.

A munkaerőköltség és a keresetszerkezeti adatfelvétel 2019-től a

korábbi, alapvetően kérdőíves felvételhez hasonló: a kisebb munkáltatók (munkaerőköltség felvételnél az 5–19 főt, a keresetszerkezeti felvételnél az 5–49 főt foglalkoztatók) közül mintavétel történik, a nagyobb szervezetek (a legalább 20, illetve 50 főt foglalkoztatók) teljeskörűen megkérdezésre kerülnek.

A 2019 előtti és utáni adatfelvételek jellemzőit az 1. ábrában foglaltuk össze.

FŐBB MUTATÓK

2019-től a KSH a korábbi fogalomnak megfelelő, a legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozásokra, illetve a foglalkoztatás szempontjából jelentős non-profit szervezetekre ([KSH, Stadat 20.1.1.43](#)), mind pedig valamennyi vállalkozásra, nonprofit szervezetre vonatkozóan ([KSH, Stadat 20.1.1.39](#)) számít adatokat, mutatókat. Az adatfelvételi mód változása miatt 2019-től azonban a korábbi létszámkorlátok mentén kiszámított adatok is csak korlátozottan hasonlíthatók össze az előző évi adatokkal, amit az érintett táblákban töréssel (elválasztó vonallal) jeleznek.

Az évközi, éves adatok esetén a két módszerrel számított adatok eltérése 3% körül alakult 2019 és 2022 között (2. ábra).

A begyűjtött adatokból **havi szinten** a legfontosabb számított mutatók:

- a **bruttó átlagkereset**: a keresetek egy főre jutó átlaga,

1. ábra: A 2019 előtti és utáni adatfelvételek jellemzői

Az adatfelvételek jellemzői (évközi, éves)	2019 előtti adatfelvételek	2019-től az új adatfelvétel
Költségvetési szervek	Valamennyi intézmény; adminisztratív adatok (MÁK adatok)	Valamennyi intézmény; adminisztratív adatok (MÁK adatok)
Vállalkozások	Az öt fő alatti vállalkozásokat nem tartalmazza; kérdőíves adatok (KSH felvétel)	Az öt fő alatti vállalkozásokat tartalmazza; adminisztratív adatok (NAV adatok)
Non-profit szervezetek	Kijelölt, fontosabb szervezetek; kérdőíves adatok (KSH felvétel)	Valamennyi szervezet; adminisztratív adatok (NAV adatok)
Az adatfelvétel mintavételi hibája	Lehetséges	Nincs
Hibás adatrögzítés miatti adatok	Lehetséges	Lehetséges
A munkavállalók köre	A statisztikában meghatározott	Az adminisztratív adatforrásban rendelkezésre álló (pl. foglalkoztatott elteltéket nem tartalmazza)
Az érintett létszám	Hivatalosan bejelentett létszám („fehér” foglalkoztatás)	Hivatalosan bejelentett létszám („fehér” foglalkoztatás)
A vonatkozási kör meghatározása	Egy évre előre rögzített létszámnak megfelelően	Havi létszámnak megfelelően
Az egyéni bérek egyedi jellemzői	Korlátozottan elemezhetőek	Új háttérváltozók mentén elemezhetőek (pl. nem, életkor, állampolgárság, foglalkozás)
Mutatók számíthatósága	Hagyományosan számított mutatók	Új mutatók az új adatkörök miatt

- a **mediánkereset**: a legmagasabb és a legalacsonyabb kereset közötti középső érték: az a kereset, amelynél a munkavállalók fele többet, fele kevesebbet keres.
- a **kereseti index**: az átlagkeresetnek az előző év azonos időszakához viszonyított %-os változása,
- a **reálkereseti index**: a nettó kereseti index és a fogyasztói árindex hányadosa.

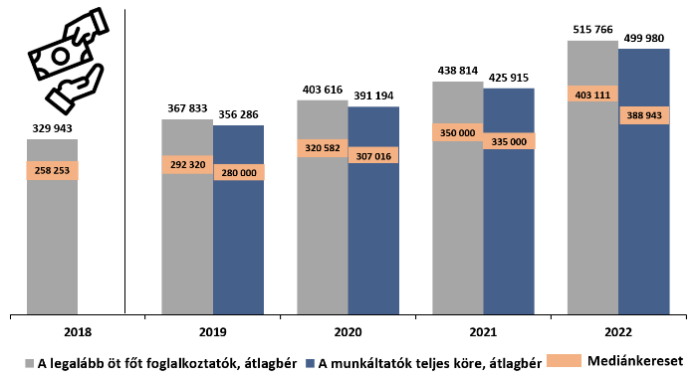
A mutatókat a munkavállalók neme, életkora, iskolai végzettsége, foglalkozása stb. szerint is publikálják.

A **negyedéves kérdőíves** adatfelvétélből az alábbi mutatókat számítják:

- a **bruttó munkajövedelem**: a bruttó kereset és az egyéb munkajövedelem, mint például a lakhatási költségtérítés, az étkezési térítés, a SZÉP-kártyára utalt összeg,
- a **bruttó rendszeres kereset**: a bruttó kereset és az ún. nem rendszeres kereseti elemek, mint pl. a prémium, jutalom, különbsége.

A **keresetszerkezeti** felvétel fontosabb mutatói a teljes munkaidőben alkalmazásban állók **bruttó alaphére, a műszak, túlóra és egyéb bérpótlékainak átlaga**, illetve a **férfiak és nők közötti kereseti rés** (ez az ún. [gender pay gap](#) mutató). A **munkaerőköltség felvételből** a legfontosabb mutató a **munkaerőköltség-index** (az egy órára jutó munkaerőköltség és főbb elemeinek változása a bázisévhez képest).

2. ábra: A teljes munkaidőben alkalmazásban állók bruttó átlag- és medián keresete, Ft/fő/hó

Forrás: [Infoszolg/KSH, 20.1.1.39.](#); [20.1.1.43.](#)

KÖZZÉTÉTELI FORMÁK

A **KSH legfontosabb publikációja** a [Keresetek](#) című havi gyorstájékoztató. Az adatokat táblázatos formában a [STADAT](#), illetve a [Tájékoztatósi adatbázis](#)ban jelentetik meg. További elemzések a [Munkaerőpiaci folyamatok](#) című negyedéves kiadványban, az évente megjelenésre kerülő [Magyar statisztikai évkönyvben](#), a [Magyar statisztikai zsebkönyvben](#), illetve a [Magyarország](#) című kiadványában található. A havi bruttó és nettó átlagkereset, illetve a kereseti index, mint különböző ellátások alapjául szolgáló adat [KSH közleményeként](#) is megjelentetésre kerül.

Az **Eurostat** az adatokat a [rövid-távú](#) és az [éves](#) teljesítménymutatók között publikálja. A [keresetszerkezeti](#) és a [munkaerőköltség](#) adatait négy évente teszi közzé.

Források:

- KSH Módszertani dokumentációk / [Keresetek](#)
- KSH [Országos Statisztikai Adatfelvételi program \(OSAP\) 2023](#)
- [Versenyképességi jelentés 2022](#), Magyar Nemzeti Bank)
- [Kertesi Gábor - Köllő János: Reálbérek és kereseti egyenlőtlenségek, 1986-1996](#), Közgazdasági Szemle, XLIV. évf., 1997. július-augusztus (612-634. o.)
- [Development of econometric methods to evaluate the Gender pay gap using Structure of Earnings Survey data](#), 2009, Eurostat, EC, 2009
- Kadlecsek Roland – Váradi Rita: [A munkaerő-felmérés foglalkoztatotti adatainak, valamint az intézményi statisztika létszámának összehasonlítása](#), Új Munkügyi Szemle, II. évfolyam, 2021/1. sz

Készítette: Hagymásy Tünde
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

infoszolg

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-6486